

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Sacrorvm Ritvvm, Sev Commentaria In Rvbricas Missalis, Et Breviarii Romani.

In quibus origo cuiusque Ritus, causae historicae, vel mysticae, ex
maiorum ingenio, Theoria, Praxis, obligatio, & exquisitus vsus, additis
opportune Decretis omnibus S. Rituum Congreg. quàm breuissimè
explicantur.

Gavanti, Bartolommeo

Venetiis, 1647

De Matutino. 1.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9521

SECTIO QVARTA.

Post Regulas Generales totius Officij veniendum est ad Regulas singularum Officij Partium, hoc est, Horarum, quo ritu quæque sit recitanda.

SECTIONIS QVARTÆ CAP. SEX.

- 1 De Matutino.
- 2 De Laudibus.
- 3 De Prima.
- 4 De Horis Tertia, Sexta & Nona.
- 5 De Vesperis.
- 6 De Completorio.

De Matutino. Cap. I.

Matutinum, est vox antiqua in Concil. Cabilon. 2. Deducitur à Matuta, idest, aurora. sunt autem apud Auctores hæc synonyma pro eodem, Nocturni, Vigiliae Nocturnæ & Matutini: de quo hic loquimur, ut est à Laudibus distinctum; nam alioquin supra diximus *Secl. 1. cap. 3. pag. 3.* constituere vnam horam cum Laudibus S. Isid. 6. *Ethymol. cap. vlt.* deducit Matutinum à Stella Matutina, lucifero; quæ oritur, inchoante mane inter noctem & diem, ut hinc ediscas, si media nocte cum antiquioribus illud non recites, in aurora saltem recites; sed de tempore Matutini recitandi vide supra *Secl. 1. cap. 5. tit. 6. pag. 9.* A Dijs manibus, qui restituunt lucem, dici Matutinum scripsit *Auctor Gemma Animæ, lib. 2. cap. 3. 1.* sed quid luci ad tenebras? omitamus profana.

2 Primus vsus Matutini officij in Bethlehemi fuit, ex *Cassiano cit. à S. Isid. lib. 1. de Eccles. Off. cap. 23.* nisi de officio Primæ sit ille explicandus, ut putat verius *Francol. 1. part. cap. 14.* congrueret autem, si illud verum esset, ut à loco Natiuitatis Christi exordium sumpisset Ecclesia laudum Dei. ibi enim Angeli cecinerunt Deo, & Pastores laudantes benedixerunt Dominum.

3 Ordo Matutini per se patet in Rubr. de Matutino cap. 13. De cuius partibus, ex quibus componitur, dicemus *Sectione sequenti.*

4 Forma ipsa Matutini vestigium habet non obscurum apud Apollolum 1. *Cor. 4.* ut notat Baronius *Ann. 57.* At enim: cum conuenitis, unusquisque vestrum Psalmum habet, doctrinam, Apocalypsim, linguam, interpretationem. & verè in Matutino habemus Psalmos; Lectiones pro doctrina; Responsorialia pro Apocalypsi, idest, reuelatione; Euangelium pro lingua; Homiliam pro interpretatione: illi voce hæc habebant, voce primorum discipulorum; nos scripto sacrorum auctorum, & SS. Patrum. Addit ibidem Paulus: *Spiritus prophetarum subiectis sit Prophetis;* quo quid aliud significatur; quàm ritus ille Matutini, quod lector petit benedictionem à maiore, cui se, subijcit, antequam legat? Hæc Baronius.

5 Nouem Psalmi in duplicibus, & semiduplicibus dicuntur, ex *Amalar. lib. 4. cap. 3. 5.* In Dominicis decem, & octo, ex eodem c. 9. vbi & distinguit primos duodecim inter quaternos, ut hodie fit, & dicebantur cum *Gloria Patri* in fine singularum; non apud omnes, ut hodie, *Dur. in Rat. lib. 5. cap. 3.* In Ferijs, & Festis simplicibus Nocturnum dicitur 12. Psalmorum. Greg. VII. *de consecr. dist. 5. in die,* iubet ex antiquo more 12. Psalmos, & lectiones tres quotidie dici, exceptis Festis.

6 Antiphonæ in Festis dicuntur nouem; in Ferijs, & Simplicibus sex tempore Paschali in Festis tres, vna pro quolibet Nocturno. In ferijs vna communis 12. Psalmis.

7 Absolutiones, Benedictiones, Lectiones, Responsorialia, plura in Festis, pauciora in Ferijs, & Hymnus, *Te Deum,* in Sectione sequenti suis locis enodabuntur. Mystica nunc dicamus.

8 Initio

8 Initio sumpto ab Oratione Domini-
ca, à Salutatione B.M. Angelica, & à pro-
fessione fidei ab Apostolis tradita, clara
voce petitur apertio labiorum, & diu-
inum adiutorium cum signo Crucis aptif-
simo ante omnem actum, & cum *Gloria*
Sanctissimæ Trinitatis, & vnitaris laude
per, *Alleluia. Duran. loco cit.* Inuitantur
omnes ad diuinas laudes, quarum prima
cum iubilo per Hymnum canitur, ad fug-
gandum noctis torporem, ait Hugo *lib. 2.*
de Offic. cap. 8.

9 Adduntur Nocturni tres in Festis ad-
ratam primarum trium noctis vigiliarū,
quas antiqui obseruabant, ex Hieron. *Ep.*
22. ad Eustochium, ijs verbis: noctibus bis,
terue surgendum, quicquid neget *Azor.*
cap. 2. q. 2. non reperiri, quod antiquitus
distinctis horis noctis Nocturni canta-
rentur; & affirmant tamen multi ab eo-
dem citati, *Amalar. de ord. Antiphona-*
rij. & Isid. lib. 1. de Offic. Eccl. cap. 19. Lau-
des autem quartæ Vigiliæ referuabatur.
Hodie non diuiduntur Nocturni, stāte
consuetudine vim legis habentes; & signi-
ficatur vna Ecclesia iustorum omnium,
eorum, qui ante legem, sub lege, post le-
gem, ex *Amalar. lib. 4. cap. 9.* ideoque in
tertio Nocturno legitur Euangelium
tempori gratiæ congruum, inquit *Gem-*
malib. 2. cap. 14.

10 Nouem autem Psalmis gratias agi-
mus Deo de descensu eiusdem propter
nos, & ad nos sub nouem Choris Ange-
lorum, in Festis nimirum Domini. at in
Festis Sanctorum; eo quod digni facti
sunt illi ascendere vsque ad altitudinem
caeli, in quo habitant iidem Chori Ange-
lici. Hæc *Amalar. fusè de ord. Antiph.*
Vel ter tria cantamus cum Angelis, ait
Dur. loco cit.

11 Decem, & octo Psalmi Dominica-
les ita distribuuntur, vt primi 12. per qua-
ternos diuisi significant Patriarcharum
12. & Apostolorum totidem cultum er-
ga S. Trinitatem, per quatuor virtutes
Cardinales. *Amal. loco cit.* Reliqui tres in
secundo, & tertio Nocturno significant
electos sub lege, & sub gratia, cum eo-
dem cultu S. Trinitatis idem *ibidem.*

12 Duodecim verò Psalmi feriales ex
ratione sunt constitui, quia duodecim
sunt horæ noctis, & cuilibet horæ Psal-
mus respondet, *Amalar. cap. 11.* Qui di-
cuntur bini ad caritatem excitandam;
ex *Hugon. Vist. Spec. Eccles. c. 3.*

13 Versus, quo vertimur ad Deum, re-
nouat intentionem debitam in Officio;
Amalar. loco cit. Oratioque Dominica
dicitur, vt postulemus à Deo sapientiam,
& intellectu doctrinæ, vt docuit ex *Iaco-*
bo c. 1. Dur. lib. 5. c. 2. altè recitato versu: *Eo*
ne nos, &c. & communiter (reliquum se-
creto, & singillatim) propter Sanctorum
Communionem, inquit *Hugo Spec. c. 3.*
& eadem de causa fit Absolutio, vt simus
capaciores doctrinæ salutaris.

14 Lectiones namque doctrinam con-
tinent; quæ ternæ sunt in honorem Tri-
nitatis, à qua docemur. *Hugo 2. de Offic.*
c. 9. In Festis nouæ ex sunt, quæ ex *Amal.*
loco cit. coniungunt nos doctrinæ, & con-
uersationi nouem ordinum Angelicorū;
sicut & gaudijs ipsorum coniungunt nos
nouem, quæ sequuntur, Responsoria.
Idem. Vel Responsoria post doctrinam
excitant nos ad opera, vnde ad ea surgi-
mus. *Idem de Ord. Antiph. c. 1. & 4.*

15 Et quia tempore gratiæ letitia locus
est magis, quam in alijs statibus ante le-
gē, & sub lege; ideo in fine tertij Noctur-
ni, si dicendus est, canatur Hymnus, *Te*
Deū. Fufius *Hugo Vist. Spec. Eccl. loc. cit.*
& singillatim hæc habes infra, *Señ. seq. 3.*

De Laudibus. Cap. II.

1 **L**audes dictæ sunt, ex *Hug. lib. 2.*
de offic. c. 10. eo quod Laudē aper-
tè sonant diuinā, quod repetit in *Spec. Ec-*
cles. c. 3. Matutinale officium appellantur
ab *Amal. lib. 4. c. 10.* Matutinū quoque di-
cuntur in Rubr. de *Precibus n. 5.* quia sunt
pars Matutini Officij; & ideo non finitur
Matutinum separatū à Laudibus cū Ora-
tione, neque cū *Benedicamus Domino*,
vt notauit *Hugo lib. 2. de offic. cap. 2. & 9.*
Amalar. autem in *prologo de ord. Antiph.*
testatur de consuetudine Romana, quod
Laudes Matutino statim iungantur.

2 Obj-